

УДК 633.2.03

Мащак Я.І., д.с.-г. н., **Кобиренко Ю.О.**, аспірант©
Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН
Виговський І.В., к.с.-г. н.
Рівненський державний гуманітарний інститут
Підпалій І.Ф., д.с.-г. н.
Вінницький національний аграрний університет

ВІДНОВЛЕННЯ ВИРОДЖЕНОГО ТРАВостоЮ ШЛЯХОМ ВСІВАННЯ БОБОВИХ ТРАВ У НЕРОЗРОБЛЕНУ ДЕРНИНУ

За результатами проведених досліджень встановлено, що найвища врожайність спостерігалась в 2013 році, де в травостій було всіяно травосумішку конюшина лучна + конюшина гібридна + лядвенець український + козлятник східний при використанні мінерального добрива $N_{60}P_{60}K_{90}$ + стимулятор росту.

Ключові слова: травостої, удобрення, урожайність, травосумішки.

Вступ. На даний час традиційні технології створення та використання культурних травостоїв потребують певних модифікацій через значні енерго- і ресурсовитрати, недобір урожаю, його якості та втрати. В Україні за попередні роки проведено багато досліджень з удосконалення технологій поверхневого і докорінного поліпшення природних угідь і зовсім не приділяли увагу відновленню вироджених травостоїв [1,3].

До актуальних практичних заходів, що базуються на принципі взаємної доповнюваності видів, слід віднести всівання трав при мінімальному обробітку дернини. Технологія всівання передбачає збагачення травостоїв новими видами та зменшення конкуренції вихідного травостою. Тому важливим елементом у системі відновлення деградованих лучних угідь є пряме всівання бобових трав у нерозроблену дернину [1,2].

Матеріали і методи. Метою наших досліджень було визначення продуктивності бобових травосумішок на вироджених травостоях Західного Лісостепу при мінімальному обробітку дернини. За гранулометричним складом ґрунт темно-сірий, опідзолений, наближається до легкосуглинкового. В орному шарі міститься: гумусу – 2,9%, P_2O_5 – 9,3, K_2O – 6,5-8,0 мг на 100г ґрунту, рН (сольове) 4,6-4,8.

Дослід закладено весняною сівбою шляхом прямого всівання бобових багаторічних трав у нерозроблену дернину в 2011 р. на полях експериментальної бази Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН. Для відновлення травостоїв було висіяно бобові трави як у чистому посіві, так і в сумішках із застосуванням мінеральних добрив та стимулятора росту. Дослід включає сім варіантів із вивченням впливу стимулятора росту рослин у поєднанні з мінеральним удобренням [4].

© Мащак Я.І., Кобиренко Ю.О., Виговський І.В., Підпалій І.Ф., 2013

Результати дослідження. За даними 2012 року досліджень найвищу урожайність зібрано на варіанті конюшина лучна + конюшина гібридна + лядвенець український при внесенні мінерального добрива $P_{60}K_{90}N_{60}$ + стимулятор росту вуксал (листостеблова маса – 61 т/га, маса сухої речовини – 12,2). Найнищі показники спостерігались на варіанті лядвенець український при внесенні добрива $P_{60}K_{90}$, де листостеблова маса становила 36 т/га, а маса сухої речовини – 7,2.

Завдяки доброму забезпеченню поживними речовинами, а також враховуючи достатнє зволоження Західного Лісостепу найвища урожайність спостерігалась у 2013 році, де в травостій було всіяно травосумішку конюшина лучна + конюшина гібридна + лядвенець український + козлятник східний при використанні мінерального добрива $N_{60}P_{60}K_{90}$ + стимулятор росту. Тут листостеблова маса становила 73 т/га, маса сухої речовини – 17,1 т/га. Найнищу урожайність зібрано на варіанті конюшина лучна при удобренні $P_{60}K_{90}$ (листокостеблова маса – 47 т/га, маса сухої речовини – 9,5).

Таблиця

Урожайність травостою 2012 -2013рр., т/га.

Травосумішки	Удобренья	Урожайність 2012р.		Урожайність 2013р.	
		Листостеблова маса	Суха речовина	Листостеблова маса	Суха речовина
1	$P_{60}K_{90}$	40,0	8,0	47,0	9,5
	$P_{60}K_{90}N_{60}$	45,0	9,0	49,0	9,7
	$P_{60}K_{90}N_{60}$ + вуксал	50,0	10,0	53,0	10,5
2	$P_{60}K_{90}$	38,0	7,6	49,0	9,7
	$P_{60}K_{90}N_{60}$	43,0	8,6	52,0	10,4
	$P_{60}K_{90}N_{60}$ + вуксал	57,0	11,4	55,0	11,4
3	$P_{60}K_{90}$	36,0	7,2	53,0	10,9
	$P_{60}K_{90}N_{60}$	45,0	9,0	54,0	11,4
	$P_{60}K_{90}N_{60}$ + вуксал	51,0	10,2	59,0	12,2
4	$P_{60}K_{90}$	37,0	7,4	52,0	11,3
	$P_{60}K_{90}N_{60}$	45,0	9,0	56,0	11,6
	$P_{60}K_{90}N_{60}$ + вуксал	49,0	9,8	61,0	13,2
5	$P_{60}K_{90}$	39,0	7,8	54,0	11,7
	$P_{60}K_{90}N_{60}$	45,0	9,0	59,0	13,1
	$P_{60}K_{90}N_{60}$ + вуксал	51,0	10,2	64,0	14,2
6	$P_{60}K_{90}$	37,0	7,4	55,0	12,3
	$P_{60}K_{90}N_{60}$	42,0	8,4	61,0	13,8
	$P_{60}K_{90}N_{60}$ + вуксал	61,0	12,2	67,0	15,1
7	$P_{60}K_{90}$	37,0	7,4	63,0	14,8
	$P_{60}K_{90}N_{60}$	41,0	8,2	66,0	16,0
	$P_{60}K_{90}N_{60}$ + вуксал	55,0	11,0	73,0	17,1

Примітка. Травосумішки: 1-конюшина лучна, 2-конюшина гібридна, 3-лядвенець, 4-козлятник східний, 5-конюшина лучна+конюшина гібридна, 6-конюшина лучна+конюшина гібридна+лядвенець український, 7-конюшина лучна+конюшина гібридна+лядвенець український+козлятник східний.

Висновки. В умовах Західного Лісостепу для відновлення вироджених травостоїв використовують бобові травосумішки. За результатами наших досліджень, найвищу врожайність сухої маси зібрано у другому укосі, де в травостій було всіяно травосумішку конюшина лучна + конюшина гібридна + лядвенець український + козлятник східний при застосуванні мінерального добрива $P_{60}K_{90}N_{60}$ +стимулятор росту вуксал.

Література

1. Застосування енергозберігаючої технології створення і використання сіножатей і пасовищ : Методичні рекомендації / Я. І. Мащак, М. Т. Ярмолюк, П. М. Музика [та ін.]. – Оброшино [без вид.], 2001. – 20 с.

2. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта: (С основами статистической обработки результатов исследований) / Б. А. Доспехов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Колос, 1979. – 416 с.

3. Методика проведення дослідів з кормо виробництва і годівлі тварин / під ред. А. О. Бабича. – К : Аграрна наука, 1998. – 80 с.

4. Мащак Я., Теорія і практика луківництва : монографія / Я.Мащак, Нагірняк Т., Мізерник Д. – Дрогобич : Коло, 2011.- 374 с.

Summary

J.I.Maschak, Y.O.Kobyrenko, I.F.Pidpalyj, I.V.Vyhovskyj
RECOVERY THROUGH SOWING DEGENERATE HERBAGE
LEGUMES IN UNDEVELOPED TURF

The results of our study, the highest yields were observed in 2013, where the herbage was strewn mixtures red clover + shamrock hybrid + lyadvenets ukrainian+ kozlyatnyk east using fertilizer $P_{60}K_{90}N_{60}$ + growth stimulator.

Key words: *herbage, fertilization, crop, grass mixture.*

Рецензент – д.б.н., професор Берко Й.М.